

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор
Горлівського інституту
іноземних мов

ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»

Є. М. Беліцька

«25» грудня 2019 р.

Прийнято Вченою радою
Горлівського інституту
іноземних мов

ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»
(протокол № 5 від 24. 12. 2019 р.)

ПОЛОЖЕННЯ

про порядок здійснення вибору навчальних дисциплін здобувачами
першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої
освіти у Горлівському інституті іноземних мов
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»

Бахмут 2019 р.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення розроблено з метою конкретизації процедур формування переліку, умов вибору та подальшого вивчення здобувачами вищої освіти вибіркового навчальних дисциплін на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти.

1.2. Положення розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (стаття 62, пункт 15) та визначає процедури формування переліку, вибору та подальшого вивчення здобувачами вищої освіти Горлівського інституту іноземних мов вибіркового навчальних дисциплін, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків від загальної кількості кредитів ЄКТС освітньої програми (ОП): для ОП підготовки бакалаврів – не менш як 60 кредитів ЄКТС (при загальному обсязі ОП 240 кредитів ЄКТС), для ОП магістра – не менш як 24 кредити ЄКТС (при загальному обсязі ОП 90 кредитів ЄКТС).

Обсяг кредитів ЄКТС для всіх вибіркового навчальних дисциплін незалежно від рівня вищої освіти, року навчання, спеціальності ОП, кількості навчальних тижнів на семестр становить 4 кредити ЄКТС, що дорівнює 120 годинам, а обсяг аудиторного навантаження здобувача – 36 академічних годин з однієї вибіркової навчальної дисципліни. В разі якщо кількість годин на тиждень становить неціле число, то припускається округлення до цілого числа.

Це створює умови для досягнення здобувачем освіти наступних цілей:

- ознайомлення з сучасним рівнем наукових досліджень у відповідній галузі знань та розширення чи поглиблення знань в межах загальних компетентностей;

- поглиблення професійної підготовки в межах обраної спеціальності та ОП, здобуття додаткових чи розширення існуючих результатів навчання, зумовлених загально-професійними чи фаховими компетентностями;

- задоволення освітніх і професійних потреб здобувачів, посилення їх конкурентоспроможності та затребуваності на ринку праці та ефективне використання можливостей ГПМ, врахування регіональних потреб тощо відповідно до обраної індивідуальної траєкторії навчання.

1.3. Дія цього Положення поширюється на здобувачів, які навчаються за ОП та навчальними планами першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівня вищої освіти, укладеними з урахуванням законодавства про освітню діяльність та затверджених рішеннями Вченої ради Горлівського інституту іноземних мов та ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

1.4. Вивчення вибіркового дисциплін проводиться:

- на бакалаврському рівні вищої освіти – з другого навчального року (третього семестру);

- на магістерському рівні вищої освіти з першого навчального року (першого семестру).

1.5. У відповідності до сформульованих цілей здобувачу вищої освіти пропонується формувати свою індивідуальну освітню траєкторію шляхом вибору дисциплін:

Дисципліни загальноосвітнього спрямування (ДЗСС) – це комплекс дисциплін, що формують загальні або професійні компетентності, поєднують теоретичну та практичну підготовку фахівців, спрямовану на формування широкого кругозору й підвищення загальнокультурного рівня здобувача вищої освіти.

Частка кредитів ЄКТС, відведених на вивчення ДЗСС має становити не менше 25% від загальної кількості кредитів ЄКТС вибіркової складової ОП.

Дисципліни освітньої програми (ДОП) – це навчальні дисципліни за вибором здобувача загальнопрофільного, предметноспеціалізованого та методичного спрямування, покликані поєднувати теоретичну та практичну підготовку майбутніх фахівців з їхньою участю в професійній та науково-дослідницькій діяльності.

Частка кредитів ЄКТС, відведених на вивчення ДОП має становити не менше 50% від загальної кількості кредитів ЄКТС вибіркової складової ОП.

1.6. **Каталог вибірових дисциплін ГІМ** є систематизованим анотованим переліком дисциплін, які відносяться до вибіркової складової освітніх програм для певного рівня вищої освіти, затверджений наказом директора. Перелік дисциплін вільного вибору ОП, сформований на основі Каталогу є додатком до навчального плану кожної ОП.

1.7. Переліки дисциплін вільного вибору ОП повинні відповідати принципам альтернативності, змагальності та академічної відповідальності (не припустимо нав'язування певних вибірових дисциплін в інтересах кафедр чи окремих стейкхолдерів).

1.8. Зміст дисциплін вільного вибору повинен відповідати таким вимогам: актуальність, науковість, інноваційно-дослідницький характер, зв'язок з практикою; враховувати професійну специфіку, а також напрямки науково-дослідницької діяльності кафедр ГІМ.

1.9. Результати вибору здобувачем навчальних дисциплін зазначаються в його індивідуальному навчальному плані наступного навчального року в розділі «Вибіркові дисципліни».

2. ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ ПЕРЕЛІКУ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

2.1. Для забезпечення кращої можливості формування індивідуальної траєкторії навчання здобувачі можуть вибирати дисципліни вільного вибору, що формують професійні або загальні компетентності. Щороку перелік дисциплін вільного вибору здобувачів складається деканатами на основі пропозицій гарантів ОП і передається до навчального відділу для формування загальноінститутського каталогу.

2.2. Для формування переліку дисциплін вільного вибору до 01 квітня поточного навчального року кафедри подають схвалений на їх засіданні перелік, за затвердженою формою (додаток 1).

2.3. Дисципліни загальноосвітнього спрямування (ДЗСС), запропоновані кафедрами, становлять єдиний перелік незалежно від рівня освіти та спеціальності ОП.

Перелік вибіркового ДОП, розроблений кафедрами, формується окремо за кожним освітнім рівнем та спеціальністю ОП.

Обсяги і зміст вибіркового ДОП, які спрямовані на розширення та поглиблення спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, мають враховувати структурно-логічну схему вивчення обов'язкових дисциплін, кредитів ЄКТС і точок контролю в семестрі, визначених навчальним планом для вибіркової частини конкретної ОП.

До переліку вибіркового ДОП можуть пропонуватись додаткові практики за фахом, дотичним до орієнтації ОП.

До переліку навчальних дисциплін вільного вибору відповідної ОП не можуть пропонуватись дисципліни, що аналогічні за змістом з обов'язковими навчальними дисциплінами.

Вибіркові ДОП, які вивчались здобувачами під час навчання за освітнім рівнем бакалавра, не можуть пропонуватись для вивчення здобувачам ОП другого (магістерського) рівня вищої освіти.

2.4. Дозволяється зараховувати частку кредитів ДЗСС як результати неформальної та інформальної освіти, якими виступають дистанційні онлайн курси, вебінари, тренінги (Українська Академія Лідерства, Prometheus, Міжнародний центр неформальної освіти тощо), які засвідчені відповідним сертифікатами. Процедура зарахування кредитів регламентується Положенням про неформальну та інформальну освіту в ГІМ.

Якщо в сертифікаті вказана кількість кредитів ЄКТС, то вона вноситься в індивідуальний навчальний план здобувача. Якщо інформація про кількість кредитів відсутня, то вага сертифіката, який засвідчує участь у вебінарах, тренінгах, конференціях, семінарах в межах України становить 0,5 кредити ЄКТС, за межами – 1 кредит ЄКТС.

2.5. Для формування переліку навчальних дисциплін вільного вибору робочі групи, створені по факультетах відповідним розпорядженням, аналізують необхідну інформацію та можливості якісного забезпечення кафедрою освітнього процесу.

Необхідною інформацією для формування переліку вибіркового ДОП є стратегії розвитку національної системи освіти, розвиток технологій, що формуються на стику різних предметних галузей, стан справ та визначення майбутніх потреб освітньої та інших галузей; інформація від підприємств, організацій та установ роботодавців щодо їх поточних та перспективних потреб; відгуки випускників ГІМ щодо відповідності навчального плану ОП потребам виробничої сфери; рейтингові списки вибіркового ДОП за попередні роки.

Основними критеріями спроможності кафедри реалізувати високу якість викладання вибіркової дисципліни є кадрове забезпечення (науковий ступінь, вчене звання, досвід викладання дисципліни, особистий рейтинг викладача, результати неформальної та інформальної освіти викладачів); навчально-методичне забезпечення (електронний навчальний курс, підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації); матеріально-технічна база (лабораторне забезпечення, бази практичного навчання); інформаційне забезпечення; відгуки здобувачів про якість викладання дисциплін на кафедрах (результати анкетування «Викладач очима здобувачів»); результати підсумкового контролю знань здобувачів.

На підставі аналізу зазначеної вище інформації робочі групи формують перелік вибірових дисциплін.

2.6. Визначені робочою групою навчальні дисципліни вільного вибору рекомендується до затвердження вченою радою факультету / інституту.

3. ЗДІЙСНЕННЯ ЗДОБУВАЧАМИ ВИБОРУ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

3.1. Терміни проведення процедури вибору здобувачами навчальних дисциплін визначаються із необхідності своєчасного планування та організації освітнього процесу (формування контингенту здобувачів у групах і потоках для планування навчального навантаження науково-педагогічних працівників), його методичного і кадрового забезпечення.

3.2. Заходи з організації вивчення навчальних дисциплін вільного вибору здійснюються у навчальному році, що передує навчальному року, у якому заплановане вивчення цих дисциплін.

3.3.Здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм здобуття освіти реалізують своє право вибору навчальних дисциплін на кожен наступний навчальний рік у весняному семестрі, як правило у травні-червні, який передує навчальному року, в якому передбачене їх вивчення.

Для здобувачів, які навчаються за освітніми програмами другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм здобуття освіти, де вибір заплановано у першому семестрі навчального року, вибір організовується впродовж перших чотирьох тижнів навчання (вересень). Вибір дисциплін на II курс здійснюється, як правило, у травні-червні першого року навчання.

3.4. Вибір навчальних дисциплін здійснюється шляхом реєстрації заяви здобувача онлайн або в письмовій формі (додаток 2).

3.5. Мінімальна кількість здобувачів для формування групи з вивчення окремої вибіркової навчальної дисципліни становить за ОП підготовки бакалавра – 15, а за ОП підготовки магістра – 6, дисциплін вільного вибору здобувачів – 15.

3.6. Здобувач, який у визначені терміни не скористався правом вибору дисциплін, буде розподілений деканатом, керуючись необхідністю оптимізації кількісного складу академічних груп.

3.7. Процедура вибору здобувачами навчальних дисциплін вільного вибору із переліку передбачає такі етапи:

Перший етап – ознайомлення здобувачів вищої освіти з порядком, термінами, особливостями запису та формування груп для вивчення дисциплін вільного вибору, а також переліком вибіркових дисциплін і анотаціями до кожної дисципліни з переліку.

Тривалість – один тиждень.

Відповідальні – кафедри, деканати.

Другий етап – вибір здобувачами відповідної кількості дисциплін із запропонованого переліку дисциплін загально світоглядного спрямування та переліку дисциплін освітньої програми. Вибір дисциплін підтверджується шляхом реєстрації заяви здобувача вищої освіти в онлайн формі або подання друкованого варіанту заяви до деканату.

Тривалість – один тиждень.

Відповідальні – деканати.

Третій етап – опрацювання заяв здобувачів деканатами факультетів, перевірка контингенту та попереднє формування академічних груп для вивчення дисциплін вільного вибору. Коригування списку вибіркових дисциплін. Якщо вибір окремих здобувачів не був задоволений у зв'язку з недостатньою кількістю зареєстрованих здобувачів для відкриття групи, здобувачеві пропонується зробити вибір із скоригованого переліку вибіркових дисциплін шляхом повторної реєстрації.

Тривалість – до одного тижня.

Відповідальні – деканати.

Четвертий етап – остаточне опрацювання результатів реєстрації та формування груп і потоків для вивчення дисциплін вільного вибору, підготовка наказу.

Тривалість – до одного тижня.

Відповідальні – навчальний відділ, деканати.

3.8. Результати вибору здобувачів у частині формування відповідної кількості груп та потоків навчальним відділом вносяться до карток обліку навчального навантаження викладачів.

3.9. Вибрані дисципліни включаються до індивідуального навчального плану здобувача за відповідною заявою (додаток 3) і стають обов'язковими.

Здобувач в односторонньому порядку не може відмовитись від вивчення дисципліни, на яку він записався. Самочинна відмова є грубим порушенням Положення про організацію освітнього процесу в ГІМ, що тягне за собою академічну заборгованість.

4. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

4.1. Заяви здобувачів, з підсумками вибору навчальних дисциплін, розпорядження про формування груп зберігаються упродовж всього терміну навчання здобувача за відповідним освітнім рівнем у деканаті в електронній та/або паперовій формі.

4.2. Деканати факультетів на підставі наданої інформації від навчального відділу формують відомості підсумкового контролю.

4.3. Результати вивчення вибіркових дисциплін фіксуються у відомостях підсумкового контролю, індивідуальних навчальних планах, залікових книжках здобувачів, додатках до дипломів про вищу освіту.

4.4. Вчена рада інституту/факультету може дозволити здобувачам-учасникам програм академічної мобільності зараховувати вибіркові дисципліни, прослухані в іншому університеті-партнері, але не передбачені навчальним планом відповідної освітньої програми в ГПМ (обсягом до 20 кредитів ЄКТС).

4.5. У випадку поновлення, переведення, допуску до занять після завершення академічної відпуски можливе перезарахування вибіркових дисциплін за рахунок фактично вивчених дисциплін, що не дублюють зміст обов'язкових дисциплін відповідної освітньої програми.

Додаток 1. Форма подання переліку дисциплін вільного вибору кафедри.

**Перелік дисциплін вільного вибору
кафедри _____**

№ п/п	Назва дисципліни	Викладач	Вид вибіркової дисципліни*
1			
2			
3			
4			

Затверджено

На засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від _____

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(ПІБ завідувача)

*Зазначити вид вибіркової дисципліни:
ДЗСС або ДОП (з вказівкою назви ОП);

Додаток 2. Заява здобувача на вивчення дисциплін вільного вибору

Декану факультету

Здобувача ___ курсу ___ групи

заява.

Прошу зарахувати мене до складу групи здобувачів, які вивчатимуть такі дисципліни вільного вибору:

ДОП:

ДЗСС:

Дата

Підпис

Додаток 3. Заява здобувача на включення
дисциплін вільного вибору до
індивідуального навчального плану.

Декану факультету

_____

Здобувача ___ курсу ___ групи

_____

_____

заява.

Прошу включити в мій індивідуальний навчальний план на
20___/20___ навчальний рік такі дисципліни вільного вибору:

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

Дата

Підпис